

EBA/GL/2024/08

19. junij 2024

Smernice na podlagi člena 45(8) Uredbe (EU) 2023/1114

za določanje skupnih referenčnih parametrov za scenarije stresnih testov, ki jih je treba vključiti v likvidnostne stresne teste iz člena 45(4) Uredbe (EU) 2023/1114

1. Obveznosti glede skladnosti in poročanja

Vloga teh smernic

1. Ta dokument vsebuje smernice, izdane v skladu s členom 16 Uredbe (EU) št. 1093/2010¹. V skladu s členom 16(3) Uredbe (EU) št. 1093/2010 si morajo pristojni organi in finančne institucije na vsak način prizadevati za upoštevanje smernic.
2. V smernicah je predstavljeno stališče organa EBA o ustreznih nadzorniških praksah v evropskem sistemu finančnega nadzora oziroma o tem, kako naj se izvaja zakonodaja Unije na določenem področju. Pristojni organi iz točke 35 člena 3(1) Uredbe (EU) 2023/1114,² za katere te smernice veljajo, bi jih morali upoštevati tako, da jih ustrezno vključijo v svoje prakse (npr. s spremembo svojega pravnega okvira ali nadzorniških postopkov).

Zahteve glede poročanja

3. Pristojni organi morajo v skladu s členom 16(3) Uredbe (EU) št. 1093/2010 do 30.09.2024 organ EBA uradno obvestiti, ali ravnajo oziroma ali nameravajo ravnati v skladu s temi smernicami, ali pa mu sporočiti razloge za njihovo neupoštevanje. Če pristojni organi uradnega obvestila ne bodo poslali do tega roka, bo organ EBA štel, da smernic ne upoštevajo. Uradna obvestila je treba poslati na obrazcu, ki je na voljo na spletnem mestu organa EBA, z navedbo sklica „EBA/GL/2024/08“. Predložiti jih morajo osebe, ki so pooblaščne za poročanje o skladnosti v imenu svojih pristojnih organov. Organu EBA je treba sporočiti tudi vsako spremembo stanja glede upoštevanja smernic.
4. Uradna obvestila bodo v skladu s členom 16(3) objavljena na spletni strani organa EBA.

⁽¹⁾ Uredba (EU) št. 1093/2010 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. novembra 2010 o ustanovitvi Evropskega nadzornega organa (Evropski bančni organ) in o spremembi Sklepa št. 716/2009/ES ter razveljavitvi Sklepa Komisije 2009/78/ES (UL L 331, 15.12.2010, str. 12).

⁽²⁾ Uredba (EU) 2023/1114 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 31. maja 2023 o trgih kriptosredstev in spremembi uredb (EU) št. 1093/2010 in (EU) št. 1095/2010 ter direktiv 2013/36/EU in (EU) 2019/1937 (UL L 150, 9.6.2023).

2. Vsebina, področje uporabe in opredelitev pojmov

Vsebina

5. Te smernice v skladu z odstavkom 8 člena 45 Uredbe (EU) 2023/1114 določajo skupne referenčne parametre za scenarije stresnih testov, ki jih je treba vključiti v likvidnostne stresne teste iz odstavka 4 člena 45 te uredbe.

Področje uporabe

6. Te smernice se uporabljajo za izdajatelje pomembnih žetonov, vezanih na sredstva, in institucije za izdajo elektronskega denarja (e-denarja), ki izdajajo pomembne e-denarne žetone (v skladu s točko (a) člena 58(1) Uredbe (EU) 2023/1114), kot so opredeljeni v točkah 6 in 7 člena 3(1) navedene uredbe, ter za izdajatelje tovrstnih žetonov, ki niso razvrščeni kot pomembni, če to zahteva pristojni organ matične države članice v skladu s členom 35(4) in členom 58(2) navedene uredbe (v nadaljnjem besedilu: izdajatelji žetonov, vezanih na sredstva/e-denarnih žetonov).

Naslovniki

7. Te smernice so namenjene pristojnim organom, kot so opredeljeni v točki 35 člena 3(1) Uredbe (EU) 2023/1114, za katere te smernice veljajo.
8. Te smernice so namenjene tudi izdajateljem, kot so opredeljeni v točki 10 člena 3(1) Uredbe (EU) 2023/1114, za katere te smernice veljajo:
 - a) žetonov, vezanih na sredstva, kot so opredeljeni v točki 6 člena 3(1) zgoraj navedene uredbe (izdajatelji žetonov, vezanih na sredstva) in
 - b) institucijam za izdajo elektronskega denarja, ki izdajajo e-denarne žetone, kot so opredeljeni v točki 7 člena 3(1) zgoraj navedene uredbe (izdajatelji e-denarnih žetonov).

3. Izvajanje

Datum začetka uporabe

9. Te smernice se začnejo uporabljati 30.09.2024 na spletnem mestu organa EBA v vseh uradnih jezikih EU.

4. Smernice o skupnih referenčnih parametrih za scenarije stresnih testov pri likvidnostnem stresnem testiranju

4.1 Splošna določba

10. V skladu z drugim pododstavkom člena 45(4) Uredbe (EU) 2023/1114 bi morali izdajatelji žetonov, vezanih na sredstva/e-denarnih žetonov oceniti tveganja, opredeljena v oddelku 4.2, ob upoštevanju regulativnih sprememb in tržnih trendov ter minimalnih makroekonomskih pogojev, pri čemer bi morali uporabiti metodologijo iz oddelka 4.3, vključno s parametri za scenarije stresnih testov, ter pri tem upoštevati vse žetone, vezane na sredstva, in e-denarne žetone, ki se ponujajo na trgu, ter dejavnosti, povezane z njimi.

4.2 Tveganja, ki jih je treba oceniti

4.2.1 Tveganje unovčenja

11. Izdajatelji žetonov, vezanih na sredstva/e-denarnih žetonov bi morali stalno ocenjevati nagnjenost k unovčenju v stresnih situacijah.

12. Za namen odstavka 11 bi morali izdajatelji žetonov, vezanih na sredstva/e-denarnih žetonov upoštevati vse naslednje vidike: profil imetnikov žetonov (vključno z malimi in institucionalnimi imetniki), vrsto žetona (tudi vidik pomembnosti žetona), vrsto sredstva, na katerega je žeton vezan (uradna valuta ali drugo sredstvo), značilnosti izdajatelja (kreditna institucija ali druga kategorija izdajatelja), pretekle izkušnje z zahtevami po unovčenju in profil zapadlosti rezerve sredstev. Izdajatelji lahko upoštevajo tudi druge vidike, ki se jim zdijo pomembni za oceno.

13. V skladu s členom 36(4) Uredbe (EU) 2023/1114 bi morali izdajatelji žetonov, vezanih na sredstva/e-denarnih žetonov oceniti potrebo po dopolnitvi odstotnega deleža rezerve sredstev s preostalo zapadlostjo do enega ali petih delovnih dni, ko se bo začela uporabljati ustrezna delegirana uredba, in sicer z ocenitvijo 99-odstotnega intervala zaupanja glede na povprečni znesek unovčenih žetonov v najslabših opaženih primerih s preostalo zapadlostjo od enega do pet dni v smislu bruto odlivov, in sicer na podlagi svojih preteklih opažanj.

4.2.2 Tveganje, povezano z vlogami v kreditnih institucijah

14. Izdajatelji žetonov, vezanih na sredstva/e-denarnih žetonov bi morali oceniti, kolikšna je v stresnih situacijah možnost, da pride do nezmožnosti takojšnjega dostopa do vlog v kreditnih institucijah, ki predstavljajo del rezerve sredstev.

15. Za namene odstavka 14 bi morali izdajatelji žetonov, vezanih na sredstva/e-denarnih žetonov upoštevati vse naslednje kazalnike: i) kreditno kakovost in likvidnostni profil nasprotne stranke, pri kateri imajo vloge; ii) koncentracijo vlog po nasprotni stranki in skrbnikih; iii) lokacijo vloge; iv) zapadlost vloge; v) morebitno zavarovanje vloge s premoženjem (vključno z obsegom, vrsto ali kakovostjo zavarovanja) in vi) kateri koli drugi dejavnik tveganja, ki sicer v členu 36(4) Uredbe (EU) 2023/1114 ni zahtevan, vendar bi lahko imel pomemben vpliv na zadevno tveganje.

4.2.3 Tržno tveganje in tveganje nestanovitnosti

16. Izdajatelji žetonov, vezanih na sredstva/e-denarnih žetonov bi morali oceniti, kolikšna je v stresni situaciji potreba po dodatnih likvidnostnih zahtevah za kritje tržnega tveganja, ki izhaja iz rezerve sredstev kakor tudi iz razlik v denominaciji, nestanovitnosti in korelaciji med rezervo sredstev in sredstvom, na katerega je vezan žeton, pri čemer bi bilo treba upoštevati povezane izvedene finančne instrumente za varovanje pred tveganjem in presežno zavarovanje, kot je bilo vzpostavljeno bodisi v skladu z zahtevami iz člena 36(4) Uredbe (EU) 2023/1114, ko se bo začela uporabljati ustrezna delegirana uredba, bodisi ga je zahteval pristojni/nadzorni organ bodisi ga je vzpostavil izdajatelj sam.
17. Izdajatelji žetonov, vezanih na sredstva/e-denarnih žetonov bi morali upoštevati primere, v katerih se za določitev presežnega zavarovanja uporablja pristop na podlagi zajema zgodovinskih podatkov (omenjen v prejšnjem odstavku), ki temelji na obdobju opazovanja, v katerem ni nastopil noben stresni dogodek. V teh primerih je na primer treba zajeti daljša časovna obdobja, ki vključujejo stresne dogodke, ali vključiti predpostavke o stresu.

4.2.4 Tveganje, da tržna vrednost žetona preneha slediti vrednosti sredstva, na katerega je vezan žeton (de-pegging risk)

18. Izdajatelji žetonov, vezanih na sredstva/e-denarnih žetonov bi morali oceniti tveganje, da pride do razlike med tržno vrednostjo žetona, vezanega na sredstva/e-denarnega žetona in tržno vrednostjo sredstva, na katerega je žeton vezan, in presoditi, ali so za ublažitev te razlike potrebne dodatne likvidnostne zahteve.

4.3 Metodologija

4.3.1 Stresno testiranje likvidnosti

19. Izdajatelji žetonov, vezanih na sredstva/e-denarnih žetonov bi morali skupni tehtani znesek rezerve sredstev primerjati s skupnim tehtanim zneskom sredstev, na katera so ti žetoni vezani, v stresni situaciji .
20. Za namene odstavka 19 bi morali izdajatelji žetonov, vezanih na sredstva/e-denarnih žetonov izračunati skupni tehtani znesek rezerve sredstev, in sicer na podlagi zmnožkov tržnih vrednosti vsakega sredstva v rezervi sredstev z ustreznim stresnim dejavnikom (utežjo). V primeru sredstev, s katerimi se na trgu ne trguje (kot so npr. gotovinska sredstva ali vloge v kreditnih

institucijah), bi morali izdajatelji žetonov, vezanih na sredstva/e-denarnih žetonov upoštevati znesek teh sredstev, pomnožen z ustreznim stresnim dejavnikom.

21. Ta skupni tehtani znesek sredstev, na katera so žetoni vezani, je vsota zmnožkov tržnih vrednosti sredstev, na katera so žetoni vezani, z ustreznim stresnim dejavnikom. V primeru žetonov, vezanih na sredstva/e-denarnih žetonov, ki naj bi ohranjali stabilno vrednost z vezanostjo na uradne valute, naj bi se njihova denarna vrednost upoštevala kot tehtani znesek sredstev, na katera so žetoni vezani.
22. Primanjkljaj v rezervi sredstev pri stresnem testiranju likvidnosti nastane, kadar je skupni tehtani znesek rezerve sredstev nižji od tehtanega zneska sredstev, na katera so žetoni vezani, v stresni situaciji .

4.3.2 Opredelitev skupnih referenčnih parametrov za scenarije stresnih testov

23. Izdajatelji žetonov, vezanih na sredstva/e-denarnih žetonov bi morali kalibrirati in določiti ustrezne stresne dejavnike za vsako sredstvo, zajeto v rezervi sredstev, in za vsa sredstva, na katera so ti žetoni vezani, v različnih scenarijih izjemnih situacij in časovnih okvirih, vključno z enodnevним, petdnevним, tridesetdnevним in enoletnim časovnim okvirom.
24. Izdajatelji žetonov, vezanih na sredstva/e-denarnih žetonov bi morali kalibracijo stresnih faktorjev opraviti na podlagi opazovanj v preteklih obdobjih (lastnih opazovanj in opazovanj tržnih dogodkov) in strokovne presoje. Izdajatelji žetonov, vezanih na sredstva/e-denarnih žetonov bi morali zagotoviti dokumentacijo (tudi za nazaj) o podatkovnih nizih opazovanj in podrobno utemeljitev za vsako strokovno presojo, ki dokazuje ustreznost kalibracije.
25. Stresni dejavnik za določen razred sredstev bi bilo treba oblikovati ob upoštevanju kombinacije dejavnikov tveganja in parametrov, pomembnih za ta razred sredstev v okviru različnih stresnih dogodkov/scenarijev z idiosinkratičnega in širšega tržnega vidika tveganja. Resnost šokov bi morala temeljiti na resnosti zadevnega stresnega scenarija (vključno s časovnim okvirom). Posledično je mogoče pri vsakem posameznem scenariju za isto kategorijo sredstev izpeljati različne stresne dejavnike.
26. Stresni dejavnik, ki se uporabi za vsako posamezno sredstvo iz rezerve sredstev, bi moral biti nižji od 100 %. Stresni dejavnik, ki se uporabi za sredstva, na katera so žetoni vezani, bi moral biti višji od 100 %, če žetoni niso vezani na uradne valute.
27. Pri določanju stresnih dejavnikov bi morali izdajatelji žetonov, vezanih na sredstva/e-denarnih žetonov oceniti vse v nadaljevanju opredeljene parametre in upoštevati tveganja, opisana v oddelku 4.2 teh smernic. Izdajatelji žetonov, vezanih na sredstva/e-denarnih žetonov lahko upoštevajo tudi druge ustrezne parametre in tveganja, ki še niso bili obravnavani in niso neskladni s tistimi v teh smernicah.

a) Parametri, povezani s kalibracijo stresnih dejavnikov glede rezerve sredstev

28. Pri določanju stresnih dejavnikov za različne kategorije sredstev v rezervi sredstev bi morali izdajatelji žetonov, vezanih na sredstva/e-denarnih žetonov upoštevati vse spodaj navedene parametre:

a. vloge pri kreditnih institucijah:

- i. kreditno kakovost institucije, pri kateri je deponirana vloga, in pričakovanja glede neizpolnjevanja obveznosti;
- ii. kreditno in likvidnostno kakovost sredstev, ki služijo kot zavarovanje s premoženjem, če je vloga zavarovana s premoženjem;
- iii. koncentracijo institucij, pri kateri je deponirana vloga;
- iv. zapadlost vloge in možnost predčasne razvezave vloge ter
- v. tveganje obnovitve, ki izhaja iz poslov financiranja z vrednostnimi papirji, zlasti repo poslov, pri katerih se v zameno za nelikvidna sredstva prejmejo gotovinska sredstva³;

b. blago:

- i. obseg do katerega vrednost rezerve sredstev posnema vrednost sredstva, na katera so vezani žetoni, in
- ii. morebitno tveganje izročitve in s tem povezani stroški, če je unovčenje v fizični obliki;

c. **LCR likvidna sredstva stopnje 1, za katera se uporabljajo odbitki v višini 0 % [kot so opredeljena v Delegirani uredbi Komisije (EU) 2015/61], in ko se bo začela uporabljati ustrezna delegirana uredba, kot so podrobneje opredeljena kot visoko likvidni finančni instrumenti v skladu s členom 38(5) Uredbe (EU) 2023/1114:**

- i. tehtano povprečje preostale zapadlosti/trajanja, da se upošteva njihova morebitna občutljivost na obrestno tveganje in s tem povezana nestanovitnost;
- ii. premijo za državno tveganje, da se upošteva njihova s tem povezana nestanovitnost;

³ Likvidna sredstva se razumejo kot sredstva, opredeljena v členu 3(1) in členu 3(2), tj. kot „sredstva stopnje 1“ in „sredstva stopnje 2“, Delegirane uredbe Komisije (EU) 2015/61 z dne 10. oktobra 2014 o dopolnitvi Uredbe (EU) št. 575/2013 Evropskega parlamenta in Sveta v zvezi z zahtevo glede likvidnostnega kritja za kreditne institucije (UL L 011 17.1.2015, str. 1).

- iii. koncentracijo po izdajateljih;
 - iv. lokacijo vrednostnega papirja (skrbnika), da se predvidijo morebitne težave glede takojšnjega prenosa; in
 - v. gibanje tržne vrednosti posamičnega vrednostnega papirja, da se oceni njegova nestanovitnost in njegova korelacija s sredstvi, na katera je vezan žeton;
- d. **LCR krite obveznice stopnje 1 [kot so opredeljena v Delegirani uredbi Komisije (EU) 2015/61] in, ko se bo začela uporabljati ustrežna delegirana uredba, kot so podrobneje opredeljene kot visoko likvidni finančni instrumenti v skladu s členom 38(5) Uredbe (EU) 2023/1114:**
- i. zahtevane odbitke LCR;
 - ii. tehtano povprečje preostale zapadlosti/trajanja, da se upošteva njihova morebitna občutljivost na obrestno tveganje in s tem povezana nestanovitnost;
 - iii. njihov odstotni delež v rezervi sredstev;
 - iv. koncentracijo po izdajateljih;
 - v. lokacijo vrednostnega papirja (skrbnika), da se predvidijo morebitne težave glede takojšnjega prenosa;
 - vi. gibanje tržne vrednosti posamičnega vrednostnega papirja, da se oceni njegova nestanovitnost in korelacija glede na sredstva, na katera je vezan žeton;
- e. **drugi visoko likvidni finančni instrumenti, ko se bo začela uporabljati ustrežna delegirana uredba, kot je podrobneje določeno v skladu s členom 38(5) Uredbe (EU) 2023/1114:**
- i. zahtevane odbitke LCR;
 - ii. tehtano povprečje preostale zapadlosti/trajanja, da se upošteva njihova morebitna občutljivost na obrestno tveganje in s tem povezana nestanovitnost;
 - iii. njihov odstotni delež v rezervi sredstev;
 - iv. koncentracijo po izdajateljih;

- v. lokacijo vrednostnega papirja (skrbnika), da se predvidijo morebitne težave glede takojšnjega prenosa; in
- vi. gibanje tržne vrednosti posamičnega vrednostnega papirja, da se oceni njegova nestanovitnost in korelacija glede na sredstva, na katera je vezan žeton.

b) Parametri, povezani s kalibracijo stresnih dejavnikov glede sredstev, na katera so vezani žetoni

29. Pri določanju stresnih dejavnikov glede sredstev, na katera so vezani žetoni, bi morali izdajatelj žetonov, vezanih na sredstva/e-denarnih žetonov upoštevati vse spodaj navedene parametre:

- i. kazalnike nestanovitnosti in porazdelitve tržne vrednosti rezerve sredstev (kot so povprečje, kvartili in porazdelitev tržne vrednosti rezerve sredstev);
- ii. kazalnike nestanovitnosti in porazdelitve v zvezi s sredstvi, na katera so vezani žetoni (kot so povprečje, kvartili in porazdelitev tržne vrednosti sredstev, na katera so vezani žetoni);
- iii. idiosinkratične stresne dejavnike (kot so likvidnost, solventnost, finančno trdnost izdajatelja);
- iv. stresne dejavnike, ki izhajajo iz stanja na celotnem trgu (kot so stresni dejavniki finančnega sistema ali ekosistema kriptovalut, število razmikov in obseg razmika med ceno žetona in tržno vrednostjo sredstva, na katerega je žeton vezan).